

توجه به زمان مناسب در اصلاحات ساختاری

حسن دانا‌یی فرد‌نایستاد
مدیریت دولتی دانشگاه تربیت‌مدرس

رئیس‌جمهوری و دیگر مسئولان اجرایی بارها تاکید کرده‌اند که اصلاح ساختار دولت و کاهش بار مالی واداری دستگاه‌ها به یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده‌است؛ ضرورتی که در متن چالش‌های بودجه‌ای، پیچیدگی‌های پروژکتیک و فشارهای اجتماعی و اقتصادی امروز کشور، ابعاد تازه‌ای پیدا کرده‌است. به‌نظر می‌رسد تنها راه کوچک‌سازی دولت، جلوگیری از سندرم زشت و ظالمانه‌توصیه‌های استخدما‌یی از جانب همه مسئولان و کارگران حکومت و دولت است. باید توصیه‌های استخدما‌یی خارج از آزمون‌ها، تخلف یا جرم تلقی شود. باید مصوبه‌ای قانونی از مجلس تصویب شود که اول خودنمایندگان مجلس دست از توصیه‌های استخدما‌یی در دولت بردارند و همین‌طور همه مسئولان از شایسته‌سالاری تبعیت کنند، به غیر از نیروهای امنیتی و انتظامی که شیوه خاص خود را دارند. در ادامه چند نکته عرض می‌کنم؛ در ایران، واژه‌های جایک‌سازی و کوچک‌سازی گاهی به اشتباه به‌جای یکدیگر استفاده می‌شوند، اما مفهوم آنها در اصل تفاوت‌هایی دارد؛ کوچک‌سازی دولت در ایران به‌معنای کاهش حجم دولت از طریق کاهش تعداد وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، کارکنان و همچنین محدود کردن بخش‌های غیرضروری دولت است. این موضوع در شرایطی که اقتصاد کشور با مشکلات مالی مواجه است، بار مالی دولت را کاهش می‌دهد. جایک‌سازی دولت به‌معنای بهبود کارایی و فرآیندها است. هدف جایک‌سازی، ارتقای سرعت و کیفیت تصمیم‌گیری‌ها، حذف بروکراسی‌های اضافی و بهینه‌سازی عملکرد دولت است. در ایران، حتی زمانی که بحث کوچک‌سازی مطرح می‌شود، جایک‌سازی به‌دلیل مشکلات اجرایی و فرهنگی کمتر موردتوجه قرار می‌گیرد. بنابراین، این دو مفهوم یکسان نیستند و در حالی که می‌توانند به هم مرتبط باشند، کوچک‌سازی بیشتر به‌بعد ساختاری و جایک‌سازی بیشتر به‌بعد فزآپندی و مدیریتی اشاره دارد. از سوی دیگر در ایران، کارآمدسازی دولت هدف نهایی است، اما جایک‌سازی و کوچک‌سازی به‌صورت متفاوت بر این هدف تأثیر می‌گذارند. جایک‌سازی می‌تواند به‌سرعت و به‌طور مستقیم کارایی دولت را افزایش دهد. در کشوری مثل ایران، که ساختارهای پیچیده و پورژکتیک در دستگاه‌های دولتی وجود دارد، جایک‌سازی می‌تواند است‌نتایج سریعی در بهبود کیفیت خدمات، کاهش زمان پاسخ‌دهی و تسهیل فرآیندهای اداری داشته باشد. کوچک‌سازی می‌تواند به کاهش هزینه‌های دولت کمک کند، اما ممکن است در کوتاه‌مدت به‌دلیل کاهش منابع انسانی و تداخل‌های سیاسی، به کارایی نینجامد. در ایران، کوچک‌سازی به‌دلیل مقاومت‌ها و وابستگی‌های سیاسی و اقتصادی ممکن است چالش‌برانگیز باشد. اولویت، به‌وضعیت اقتصادی و نیازهای فوری کشور بستگی دارد. در شرایط بحرانی اقتصادی و عسری بودجه، ممکن است کوچک‌سازی اولویت پیدا کند، اما برای رسیدن به کارآمدسازی واقعی، باید در کنار کوچک‌سازی، به جایک‌سازی نیز توجه شود. بااین‌همه موانع بسیاری در مسیر کوچک‌سازی دولت در ایران وجود دارد. برخی از اصلی‌ترین‌ها را برمی‌شمرم؛

مقاومت سیاسی و سازمانی: در ایران، بسیاری از نهادهای دولتی و کارکنان دولت به‌دلیل منافع شخصی یا گروهی، در برابر کوچک‌سازی مقاومت نشان می‌دهند. کارکنان خودمقاومت می‌کنند. این مقاومت‌ها می‌تواند ناشی از نگرانی‌های اقتصادی (بیکاری)، سیاسی (کاهش نفوذ) یا اجتماعی (تأثیرات منفی بر جامعه) باشد.

وابستگی اقتصاد به دولت: در ایران، بخش قابل‌توجهی از اقتصاد کشور، همچنان تحت کنترل و نظارت دولت است و کوچک‌سازی در این بخش‌ها می‌تواند به کاهش توان اجرایی و از دست دادن منابع مهم منجر شود. برای مثال، در صنایع نفت و گاز، صنایع دولتی و بخش‌های زیرساختی، کاهش حجم دولت ممکن است به کاهش کارایی و تحمیل هزینه‌های اضافی بینجامد.

ساختار حکومتی و سیاسی: در ایران، ساختار حکومتی به‌گونه‌ای است که تصمیمات عمدتاً از سوی مقامات بلندپایه اتخاذ می‌شود و این ساختار ممکن است مانع از انجام اصلاحات عمیق و کاهش حجم دولت شود. برای بسیاری از مقامات، حفظ وضعیت موجود یا تقویت موقعیت نهادهای دولتی، مهم‌تر از کوچک‌سازی است. از نظر ساختاری نیز عوامل بسیاری، زمینه‌ساز فریه شدن دولت در ایران هستند که مهم‌ترین این عوامل شامل قانون‌گذاری، فرهنگ سازمانی و نظام بودجه می‌شوند.

درباره قانون‌گذاری باید بگویم که در ایران، قوانین و مقررات پیچیده و گاهی متناقضی وجود دارند که در عمل فرآیندهای دولتی را به‌کندی می‌آیندازند و به پیچیدگی‌های موجود در ساختار دولتی دامن می‌زنند. این قوانین، به‌جای تسهیل امور، معمولاً مانع از ایجاد تغییرات موثر در ساختارهای دولتی می‌شوند. فرهنگ سازمانی نیز عامل دیگری است. فرهنگ سازمانی در ایران معمولاً بر افزایش نقش و قدرت نهادهای دولتی و مدیران متمرکز است. در بسیاری از سازمان‌ها، مدیران ترجیح می‌دهند که حجم سازمانی را بزرگ‌تر از آنچه نیاز است، نگه‌دارند تا نفوذ خود را حفظ کنند. نظام بودجه هم در این میان بی‌تأثیر نیست. تخصیص منابع مالی در ایران معمولاً براساس تصمیمات سیاسی و گروهی صورت می‌گیرد و به‌جای اینکه طبق اولویت‌های اقتصادی و نیازهای واقعی انجام شود، بودجه‌ها در راستای حفظ نهادهای دولتی تخصیص داده می‌شود. این وضعیت باعث می‌شود که برخی دستگاه‌های دولتی بیش از اندازه منابع دریافت کنند و بسیاری از نهادهای بار شد بی‌رویه و هزینه‌های زیاد مواجه شوند. از سوی دیگر، ساختار قدرت و حکومتی در ایران به‌شدت بر فرآیندهای جایک‌سازی و کوچک‌سازی تأثیر می‌گذارد. در این میان می‌توان به ۳ عامل مهم و اساسی اشاره کرد. تمرکز قدرت در ایران، بسیاری از تصمیمات اجرایی و خط‌مشی‌گذاری‌ها از سوی مقامات بالاتر اتخاذ می‌شود و در بسیاری از موارد، مقامات محلی با سطح پایین‌تر اختیار زیادی برای اعمال تغییرات ندارند. این موضوع به‌کندی و بی‌تحرکی در فرآیندهای مدیریتی و اجرایی منجر می‌شود. وابستگی نهادهای دولتی به ساختار قدرت: برخی نهادهای دولتی و حکومتی در ایران به ساختارهای قدرت سیاسی وابسته هستند و هر گونه کوچک‌سازی می‌تواند به کاهش نفوذ و قدرت این نهادهای منجر شود. بنابراین، این نهادهای در برابر کوچک‌سازی و تغییرات مقاومت خواهند کرد. حساسیت‌های سیاسی و اجتماعی: اجرای کوچک‌سازی در ایران می‌تواند به مشکلات اجتماعی و سیاسی منجر شود. به‌عنوان مثال، تعدیل نیروهای دولتی ممکن است موجب افزایش نا رضایتی در جامعه شود و فشارهای اجتماعی به وجود آورد. باتوجه به بحران‌های اقتصادی، کسری بودجه، مشکلات مالی و بحران‌های اجتماعی در ایران، کوچک‌سازی دولت در حال حاضر می‌تواند ضروری باشد، اما ناکافی وجود دارد که باید در نظر گرفته شوند. ریسک‌های اجتماعی: کوچک‌سازی در شرایط کنونی می‌تواند به بیکاری گسترده منجر شود و مشکلات اجتماعی را تشدید کند. همچنین، دولت باید برای مواجهه با این مشکلات برنامه‌ریزی‌های دقیقی انجام دهد. برنامه‌ریزی دقیق: برای اجرای کوچک‌سازی، باید از یک برنامه بلندمدت و با دقت استفاده شود تا از بروز بحران‌های اجتماعی و اقتصادی جلوگیری شود. در نظر گرفتن منابع جایگزین: برای موفقیت در کوچک‌سازی، باید به‌دنبال اصلاحات اقتصادی و جذب منابع جدید برای جبران خسارات ناشی از کاهش دولت و بخش‌های دولتی بود. در مجموع، کوچک‌سازی دولت در شرایط کنونی می‌تواند مفید باشد، اما باید با دقت و با در نظر گرفتن موانع و پیامدهای آن اجرا شود. کارآمدسازی دولت بدون تفکیک دقیق میان دو مفهوم «کوچک‌سازی» و «جایک‌سازی» امکان‌پذیر نیست و هر دو باید در بستری از شایسته‌سالاری، قانون‌گرایی و پرهیز از مداخلات سیاسی در نظام اداری دنبال شوند. اگرچه شرایط اقتصادی کنونی، ضرورت اصلاحات ساختاری را برجسته کرده، اما اجرای آن بدون ملاحظات دقیق، می‌تواند به چالش‌های تازه‌ای منجر شود.

فیر

editor@smtnews.ir

آغاز بررسی جزئیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ در کمیسیون تلفیق

آن بررسی بودجه اواسط بهمن‌ماه در صحن علنی مجلس آغاز می‌شود. به‌گزارش ایرنا؛ مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور سه‌شنبه (۲ دی ماه) لایحه بودجه را تقدیم مجلس کرد و پس از آن کمیسیون تلفیق بودجه برای بررسی کلیات و جزئیات بودجه تشکیل شد. این کمیسیون در ابتدا کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ را رد کرد، پس از آن رئیس‌جمهور نامدای به مجلس برای اعمال اصلاحات در بودجه ارسال کرد. پس از نامه رئیس دستگاه اجرا، کمیسیون اصلاحاتی را در بودجه به‌عمل آورد و سپس در جلسه علنی دوشنبه (۱۵دی ماه) مجلس شورای اسلامی، نمایندگان با ۱۷۱ رأی موافق، با کلیات این لایحه موافقت کردند.

ثبات نرخ و مدیریت بازار، هدف پرداخت کالا برگ

می‌کند و بخش خصوصی این کالاها را در فروشگاه‌ها عرضه می‌کند، اما این فروشگاه‌ها باید نرخ‌ی را که دولت تعیین می‌کند، رعایت کنند، در غیر این صورت دستگاه پوز آن فروشگاه غیرفعال می‌شود.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: یکی از اقلام موثر در افزایش قیمت‌ها، بحث بسته‌بندی بود که این موضوع در مذاکره با صنایع پلیمر مرتفع شد.

وی با بیان اینکه اکنون در سبد کالا برگ فقط محصولات لبنیاتی صنایع شیر ایران عرضه می‌شود که ۲۵ درصد بازار را در اختیار دارد، تصریح کرد: در صورتی که باقی تولیدکنندگان، خواهان عرضه محصولات خود در قالب سبد کالا هستند، باید نرخ تعیین‌شده از سوی دولت را رعایت کنند.

میدری درباره زمان اجرای حذف ارز ترجیحی و انتقال آن به انتهای زنجیره تولید و مصرف‌کننده افزود: در اجماعی که پژوهشگران و اساتید دانشگاه صنعتی شریف انجام دادند، ایند موضوع را به‌عنوان راه‌حل ضروری برای اصلاح اقتصاد ایران معرفی کردند. ایند موضوع را به‌عنوان راه‌حل وی با بیان اینکه سیگنال حذف ارز ترجیحی، خود موجب احتکار و افزایش نرخ کالاهای اساسی می‌شد، یادآور شد: گفت‌وگو درباره این سیاست‌ها و تداوم آن، می‌تواند راهگشا باشد. میدری اعلام کرد: ۱۵۱ دی‌آیین‌نامه جدیدی در دولت درباره تعیین تکلیف حذف‌شدگان تصویب شد که طبق آن، معترضان پس از بررسی به لیست دریافت‌کنندگان باز می‌گردند و ما به‌صورت قطعی تعیین می‌کنیم که یارانه چه کسانی قطع خواهد شد که جزئیات آن به‌مرور اعلام می‌شود.

کمیسیون‌های تخصصی به پایان رسید و نهایتا از روز گذشته جلسات کمیسیون تلفیق در ۳ شیفت برای بررسی و جزئیات شروع شده است.

نماینده مردم اهواز در مجلس با بیان اینکه کمیسیون تلفیق ۱۰ روز برای بررسی جزئیات بودجه فرصت دارد و بعد از آن می‌تواند ۵ روز این فرصت را تمدید کند، اظهار کرد: بعد از مهلت ۱۵ روزه گزارش تلفیق در اختیار نمایندگان قرار می‌گیرد تا ظرف ۳ روز پیشنهادات خود را ارائه کنند، سپس جزئیات بودجه در دستور صحن علنی قرار خواهد گرفت.

یوسفی گفت: این زمان در حدود ۱۸ روز به‌طول می‌انجامد و پس از

ثبات نرخ و مدیریت بازار، هدف پرداخت کالا برگ

همان میزان عرضه، حساب‌تسویه می‌شود و به این ترتیب تفاوت نرخ برخی کالاها حل می‌شود.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی بااشاره به پرداخت یک میلیون تومان کالا برگ به‌ازای هر شخص تاکید کرد: برآورد ما این بود که قیمت‌ها حداکثر ۵۰۰ هزار تومان افزایش می‌یابد، اما سوال این بود که در افزایش نرخ کالاها، اغلب هزینه حمل و توزیع نیز افزایش می‌یافت، در حالی که ارتباطی با هم ندارند و بر همین اساس طبق مذاکرات، نباید این ارقام هم افزایش یابد و این به‌معنای ورود شوک همگانی به تمامی کالاها بود. وی اضافه کرد: تولیدکنندگان بداندند اگر قیمت‌ها را با این منطق افزایش دهیم، با کاهش مصرف روبه‌رو می‌شویم که منجر به کاهش کالری و کمبود مواد مغذی برای مردم می‌شود و مشکلاتی را در پی دارد و این به ضرر خود تولیدکنندگان است.

میدری توضیح داد: مدیریت این شرایط در تمام واحدهای تولیدی امکان‌پذیر است، ما از طریق همکاری این شبکه تولید، تامین، توزیع و حمل‌ونقل مدیریت هزینه را به‌دست آوریم.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با بیان اینکه مردم در انتخاب کالا‌های اساسی حق انتخاب دارند، گفت: از ابتدا باید اعلام کنند که از کدام کالا برای ماه بعد می‌خواهند، اما در شیوه جدید دولت اعلام می‌کند که می‌توانند اعتبار یا کالای مدنظر خود را متناسب با قیمتی که دولت معین می‌کند، تهیه کنند.

وی درباره رفع مشکل تامین و توزیع حجم انبوه کالا در فروشگاه‌ها اذعان داشت: تامین کالا را وزارت جهاد با همکاری بخش خصوصی تامین

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی بااشاره به انتشار فراخوان شیوه دوم کالا برگ گفت: پرداخت ماهانه کالا برگ به مردم، موجب می‌شود تا ما ثبات نرخ برای کالاها را داشته باشیم و بازار را مدیریت کنیم.

به‌گزارش ایرنا، احمد میدری افزود: اگرچه آمار و ارقام، گرانی‌ها را نشان می‌داد، اما حسسی که حضور مردم در راهپیمایی روز دوشنبه ۲۲ دی‌ماه نشان می‌داد، مسئولیت

بزرگی بر گردن من و همکارانم گذاشت.

میدری اظهار کرد: در مصوبه اخیر دولت و آیین‌نامه ۲۳ دی که شیوه

دوم کالا برگ و به‌واسطه عدم‌اعلام قیمت، از فرد فراخوانی می‌دهیم تا

کسانی که می‌خواهند از شیوه جدید استفاده کنند، پیام دهند و اعلام

کنند و ما زمینه را برای آنان فراهم می‌کنیم.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: نرخ کالا‌های تعیین‌شده در ماه‌های آینده ثابت خواهد ماند و در ماه‌های بعد با شیب آرام تغییر نرخ خواهند داشت که شامل ۹ کالا است؛ از جمله تخم‌مرغ یک کیلو، مرغ ۱.۵ کیلو و قند و شکر ۵۰۰ گرم که به‌ازای هر نفر بسته به نوع کالا می‌توانند سبد را دریافت کنند.

وی خاطرنشان کرد: بیش از ۱۵۰ هزار نفر به بیش از ۱۲۰ فروشگاه مراجعه کرده‌اند. مشکل ازدحام نداشتیم، اگرچه در برخی اقلام کمبود داشتیم.

میدری ادامه داد: هدف این بود که تفاوت نرخ برخی اقلام مشابه را یکسان کنیم و در این طرح به میزانی که یک فروشگاه کالا را عرضه می‌کند و بخشی از نرخ را مردم و بخشی را دولت پرداخت می‌کند، به

حذف ارز چندنرخی، تسهیل‌کننده تولید و تجارت است

و صنعتی حمایت می‌کند، گفت: حذف ارز چندنرخی به تولیدکننده امکان برنامه‌ریزی برای تولید را می‌دهد و می‌تواند نسبت به تامین مواد اولیه با نرخ ارز مشخص اقدام کند.

مفتوح بیان کرد: تک‌نرخی شدن ارز، ارزش‌افزوده در تولید ایجاد می‌کند و با رونق در تولید و تجارت، به پویایی اقتصاد کمک می‌کند.

■ **توسعه صادرات با حذف ارز چندنرخی**

وی با بیان اینکه تک‌نرخی شدن ارز، نقش کلیدی در توسعه صادرات دارد، گفت: این اقدام به رقابتی شدن محصولات و کالا‌های صادراتی و بازگشت ارز حاصل از صادرات کمک می‌کند و حرکتی به‌نفع صادرات است. قائم‌مقام وزیر صمت در امور بازرگانی خاطرنشان کرد: کشورها برای پویایی اقتصادی ارزش پول را افزایش می‌دهند

قائم‌مقام وزیر صمت در امور بازرگانی گفت: حذف ارز چندنرخی و اصلاح ساختار سیاست ارزی کشور در راستای تک‌نرخی شدن ارز، تسهیل‌کننده تولید و تجارت و به‌نفع اقتصاد است.

محمدصادق مفتوح در گفت‌وگو با ایرنا با تاکید بر اینکه بلا تکلیفی تولیدکننده بدترین اثر مخرب را در اقتصاد دارد که این امر با ارز چند نرخی رقم خورده بود، اظهار کرد: زمانی که ارز به یک نرخ عرضه شد و ارز چندنرخی وجود نداشته باشد، تکلیف تولیدکننده و صنعتگر را مشخص می‌کند.

قائم‌مقام وزیر صمت در امور بازرگانی اضافه کرد: هر چند ارز تک‌نرخی امکان دارد در کوتاه‌مدت، مقداری به سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و صنعتی فشار وارد کند، اما اقدامی مفید برای رفع موانع از مسیر تولید و تجارت است.

وی با بیان اینکه دولت از سرمایه در گردش واحدهای تولیدی

بلا تکلیفی کسب‌وکارها به‌دلیل نوسانات نرخ ارز

بخورد.

■ کسب‌وکارها در انتظار تحقق وعده‌های دولت

رئیس اتاق اصناف تهران درباره تأثیر نوسانات ارزی روی کالاهای وارداتی، گفت: بیشتر کسب‌وکارهایی که به‌نوعی کالای آنها با ارز خارجی مرتبط است، نگرانی‌هایی دارند، زیرا نوسانات نرخ ارز به‌شدت روی کسب‌وکار آنها تأثیر دارد.

رستگار در پاسخ به این سوال که «آیا فروشندگان موبایل که نخستین معترضان بازار بودند به کار خود برگشته‌اند؟» گفت: تعداد زیادی از کسبه به کار خود برگشتند و برخی منتظرند تا

ببینند تصمیمات دولت در این حوزه چیست.

■ **ثبات نرخ ارز، لازمه تداوم کسب‌وکار**

رئیس اتاق اصناف تهران گفت: کسانی که در کار واردات موبایل یا در بحث توزیع هستند، از نوسانات و به‌عبارت بهتر از افزایش نرخ ارز، نگران و ناراحت هستند، زیرا کسب‌وکار آنها

رئیس اتاق اصناف تهران با بیان اینکه اصناف و بنگاه‌های اقتصادی نقشی در نوسانات نرخ ارز ندارند و این موضوع برعهده بانک مرکزی است، گفت: کسب‌وکارها به‌دلیل نوسانات نرخ ارز بلا تکلیف هستند.

به‌گزارش ایلنا، اعتراضات به نوسانات و افزایش مداوم نرخ ارز در حالی از پاساژ موبایل‌فروشان آغاز شد که تقریباً یک ماه از آغاز آن می‌گذرد؛ اما هنوز هم برخی مغازه‌ها تعطیل هستند و منتظر تعیین تکلیف نرخ ارز؛ زیرا دلار و ارز ثبات نرخ ندارد و محدودیت‌های اینترنت هم به مشکلات قبلی اضافه شده است.

در همین زمینه، حمیدرضا رستگار، رئیس اتاق اصناف تهران در گفت‌وگو با ایلنا و در پاسخ به این سوال که «آیا وضعیت کسب‌وکارها پس از اعتراضات صنفی اخیر به حالت سابق بازگشته است؟» گفت: شرایط کسب‌وکار عادی است و بیشتر کسب‌وکارها حالت عادی دارند؛ اما نکته اصلی این است که اقتصاد نباید با ارز خارجی گره

۲۵ درصد مالیات و حقوق بالاتر از ۱۴۰ ۳۰ درصد مالیات میلیون مشمول پرداخت ۳۰ درصد مالیات می‌شود.

وی در پایان یادآور شد؛ اجرایی شدن این مصوبه منوط به تصویب در صحن علنی مجلس و تأیید شورای نگهبان است.

رشد اقتصادی بدون نفت ۲.۷ درصد شد

سال قبل، ارزش‌افزوده گروه «کشاورزی» رشد منفی ۱.۹ درصدی، گروه «فنت» رشد منفی ۱.۹ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد ۲.۴ درصدی و گروه «خدمات» رشد ۳.۷ درصدی را ثبت کرده‌اند. همچنین، برآورد اجزای هزینه نهایی نشان می‌دهد؛ در آبان‌ماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل، هزینه مصرف نهایی بخش خصوصی رشد منفی ۰.۸ درصدی، هزینه مصرف نهایی بخش دولتی رشد ۳.۵ درصدی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص رشد منفی ۷.۹ درصدی، صادرات کالا و خدمات رشد ۸.۵ درصدی، واردات کالا و خدمات رشد ۳.۴ درصدی و تولید ناخالص داخلی به نرخ بازار رشد ۳ درصدی داشته است.

اقتصادی کشور با تواتر ماهانه و در سریع‌ترین زمان ممکن، برآورد و ارائه شود. طبق آخرین آمار بانک مرکزی در نیمه نخست سال ۱۴۰۴، رشد تولید ناخالص داخلی کشور نسبت به دوره مشابه سال قبل، با نفت و بدون نفت به‌ترتیب منفی ۰.۶ و منفی ۰.۸ درصد بوده است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها در قالب گزارش «پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران، برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (آبان‌ماه ۱۴۰۴)» رشد تولید ناخالص داخلی به نرخ پایه در آبان‌ماه سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲.۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت ۲.۷ درصد برآورد می‌شود. نتایج برآوردها نشان می‌دهد؛ در آبان‌ماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه